

»Tystnadens Europa«

Av Helle Larssen,
Celanders förlag

Om korruption inom EU Pengar och förmåner tystar tjänstemännen?

Häxjakt på whistleblowers

En dag i maj 2003 var min första arbetsdag som talesperson för Margot Wallström i EU-kommissionen i Bryssel. Samma dag briserade nyheten om fusk inom Eurostat. Tjänstemän på EUs statistikbyrå anklagades för att ha fört över miljoner euro till hemliga bankkonton.

Det var inte den enda korruptionshär-
van som nystades upp under mina sju år
som talesperson. Jag fick bevittna många
uppnystade korruptionshärvor och fick
ofta besvara frågor från media om fusk
och korruption. Inte minst frågor om hur
tjänstemän som agerade whistleblowers
behandlades av EU-kommissionen.

I »Tystnadens Europa« beskriver
journalisten Helle Larssen, tidigare
webbredaktör i Europaparlamentet, hur
EU-kommissionen bedriver häxjakt på
tjänstemän som slår larm om fusk och
bedrägerier inom institutio-
nen. Både som journalist i
Bryssel, och som talesper-
son i EU-kommissionen,
har jag på nära håll
bevittnat hur namnkunniga
whistleblowers (det finns
tyvärr ingen bra svensk
översättning på detta eng-
elska ord) blivit behandlade
av institutionen. Det gäller
EU-tjänstemännen och re-
visorerna Paul van Buitenen,
som efter att ha offentlig-
gjort uppgifter om eko-

nomiska oegentligheter, fick EU-kom-
missionen på fall 1999. Det gäller också
Marta Andreasen, chefsrevisor, som när
hon kritiserade EU-kommissionen för
bristande finansiell kontroll och vägrade
att skriva under kommissionens bokslut
2001, anklagades för bristande lojalitet.
Båda blev avstängda från sina tjänster
och sa till slut upp sig.

Det finns åtskilligt fler visslare i EU-in-
stitutionerna som har blivit illa behand-
lade, ja till och med trakasserade och
omplacerade eller tvingats
s säga upp sig, för att de följt
kommissionens regelverk och
anmält sina misstankar om
fusk och bedrägerier. Men
det finns också visslare som
visslar internt och som aldrig
kommer till allmänhetens
känedom.

Resultatet av häxjakten
på whistleblowers är att
allt färre vågar slå larm om
oegentligheter inom kommis-
sionen, enligt Helle Larssen.
Hon förklarar denna negativa

utveckling med att EU-tjänstemän är så
väslavlönade och så ekonomiskt beroende
av EU-kommissionen att de väljer att
blunda för eventuella oegentligheter som
försiggår inför deras ögon. Den beskriv-
ningen stämmer säkert in på många EU-
tjänstemän. Det är väl känt att många
missnöjda EU-tjänstemän står ut med
mycket för att få stanna kvar i sin gyl-
lene bur. Men den förklaringen är alltför
enkel. En välutbildad tjänsteman med
erfarenhet från EU-administrationen
har säkert inga problem med att hitta ett
lika, om inte mer, väslavlönat arbete i sitt
hemland.

Helle Larssen skildrar skickligt den
stämning av rädsla för att bli anklagad
för illojalitet som råder bland många
EU-tjänstemän som har eller vill slå
larm om oegentligheter. Jag saknar dock
en djupare analys om varför tystnaden
breder ut sig och vad som ska till för att
få rädda tjänstemän att bryta tystna-
den. Kan det vara så att de styrande
inom EU-kommissionen är så rädda för
medlemsländernas kritik att de väljer att
skrämma tjänstemän till tystnad? ❀

FOTO: JOSEF JANY

Ewa Hedlund,
journalist med lång
erfarenhet från
arbete i EU.